

Εθνική επέτειος 25^{ης} Μαρτίου 1821

**Η επέτειος
μιας
κορυφαίας
στιγμής**

***Κάθε χρόνο στις 25 Μαρτίου τιμούμε και γιορτάζουμε τον
ξεσηκωμό των υπόδουλων Ελλήνων κατά του Τούρκου
δυνάστη για ελευθερία και αυτοδιάθεση. Εκ των πραγμάτων
είναι η πιο σημαντική ημερομηνία στην ιστορία της Νεώτερης
Ελλάδας, ως αφετηρία της εθνικής ανεξαρτησίας.***

Η επέτειος να γιορτάζουμε τον εθνικό ξεσηκωμό στις 25 Μαρτίου καθιερώθηκε στις 15 Μαρτίου 1838 από τον βασιλιά Όθωνα, προκειμένου να συνδεθεί με το εκκλησιαστικό γεγονός του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου. Ήταν και επιθυμία του Αλέξανδρου Υψηλάντη και της Φιλικής Εταιρείας να συνδεθεί η έναρξη της επανάστασης με μια μεγάλη εκκλησιαστική εορτή για να τονωθεί το φρόνημα των υπόδουλων Ελλήνων.

**Η επέτειος
μιας
κορυφαιάς
στιγμής**

• Η Ελληνική Επανάσταση του 1821 αποτελεί αναμφίβολα το κορυφαίο ιστορικό γεγονός της νεοελληνικής ιστορίας, μέσα από το οποίο συντελείται μια κοσμογονία. Ένα νέο κράτος γεννιέται, με χαρακτήρα ανεξάρτητο και εθνικό, με σαφή γεωγραφικά όρια, ενταγμένο στον σύγχρονο ευρωπαϊκό κόσμο μέσα από διεθνείς συνθήκες.

• Οι νέοι θεσμοί που αναδύονται οδηγούν σταδιακά στην πρώτη πολιτική ενοποίηση των ελληνικών πληθυσμών στην ιστορία. Οι σημαντικές αλλαγές στην οικονομία, την κοινωνία, την πνευματική κίνηση και την πολιτική ζωή των Ελλήνων, που ξεκινούν ήδη από τα μέσα του 18ου αιώνα, πυροδοτούν τη ριζική ρήξη με το παρελθόν που εκπροσωπεί η Οθωμανική αυτοκρατορία.

• Τόσο μέσα από το κίνημα του Διαφωτισμού όσο και μέσα από τις συνθήκες που δημιουργεί η ίδια η Επανάσταση, διαμορφώνεται η νέα συλλογική ταυτότητα του «Έλληνα πολίτη».

• Παρά τις αναπόφευκτες αντιπαραθέσεις και συγκρούσεις μεταξύ των επαναστατών που θα θέσουν σε κίνδυνο τον Αγώνα, οι συνεργασίες που θα επιτευχθούν, οι κοινοί στόχοι που θα διατυπωθούν και οι συλλογικές ιδέες που θα διαμορφωθούν θα αποτελέσουν την αφετηρία της Ελλάδας που ζούμε σήμερα.

Τα έντεκα αντικείμενα

Τα αντικείμενα που έχουν επιλεγεί από το πλούσιο υλικό μιας επετειακής έκθεσης του Μουσείου Μπενάκη, έχουν σκοπό να φωτίσουν ως αυθεντικές μαρτυρίες τη συγκλονιστική αυτή εποχή, από τα μέσα του 18ου αιώνα έως και τις πρώτες δεκαετίες του νεοσύστατου ελληνικού κράτους.

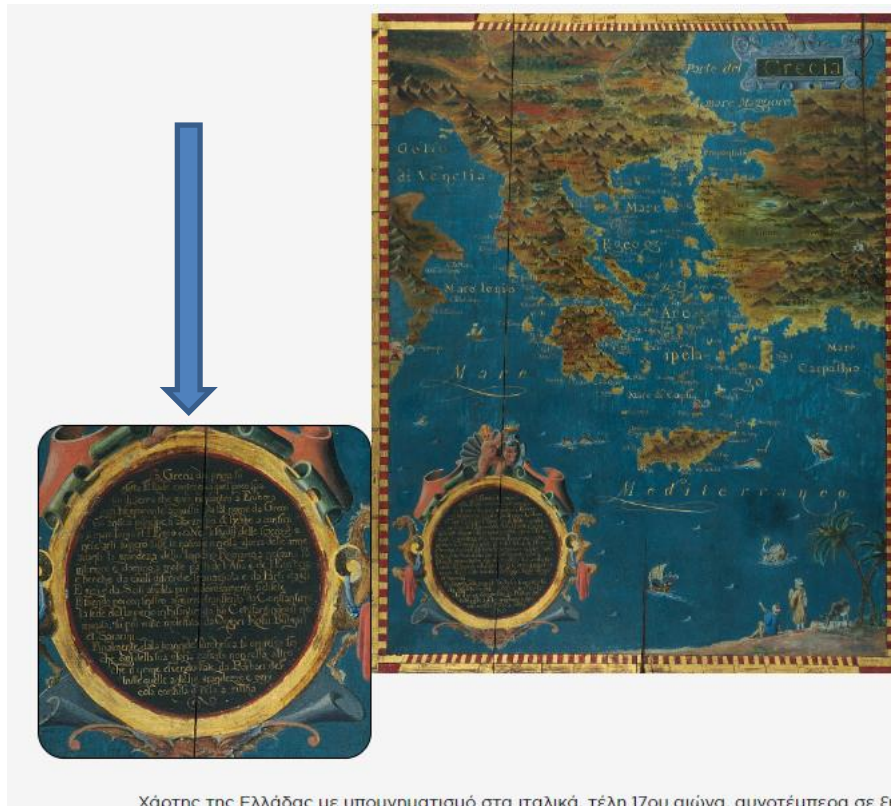
Μέσα από τη μελέτη τους θα επιχειρήσουμε να πλησιάσουμε τους ανθρώπους πριν ακόμα γίνουν ήρωες, να ακούσουμε τις ιδέες την πρώτη ώρα που διατυπώνονται ως ιδανικές, να εντυπωσιαστούμε από τα «θαυμαστά» αλλά και να ερμηνεύσουμε τα «ασυγχώρητα», με τη σκέψη του T.S.Eliot ότι «ο παρελθών και ο παρών χρόνος είναι αιώνια παρόντες στον μέλλοντα χρόνο».

Πίσω από τον χάρτη κρύβεται μια εποχή! Ας ταξιδέψουμε ως εκεί!

1

Στο υπόμνημα, στα αριστερά του χάρτη, παρουσιάζεται στην ιταλική γλώσσα μια σύντομη ιστορία της Ελλάδας, από την αρχαιότητα έως τη «βάρβαρη» οθωμανική κατάκτηση.

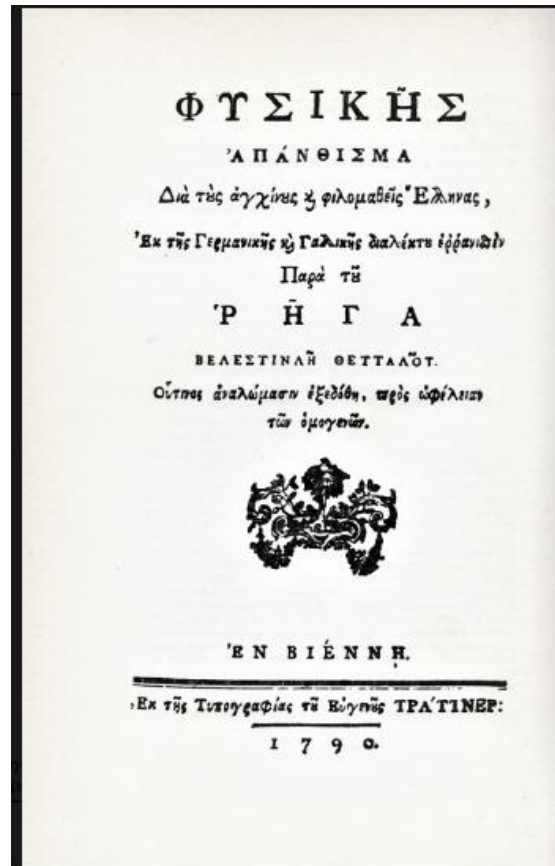
Το ορθογώνιο πλαίσιο του χάρτη οριοθετεί τον γεωγραφικό χώρο της Ελλάδας σε μια εποχή που δεν έχει συσταθεί ακόμα το ελληνικό κράτος. Η Ελλάδα υπάρχει μόνο ως ιστορικός χώρος, ως ιδέα του αρχαίου παρελθόντος ενταγμένη πια στην οθωμανική κυριαρχία ή την κυριαρχία Λατίνων, όπως οι Βενετοί και οι Γενουάτες.

Χάρτης της Ελλάδας με υπομνηματισμό στα ιταλικά, τέλη 17ου αιώνα, αυγοτέμπερα σε ξύλο, ανυπόγραφος, 110x86

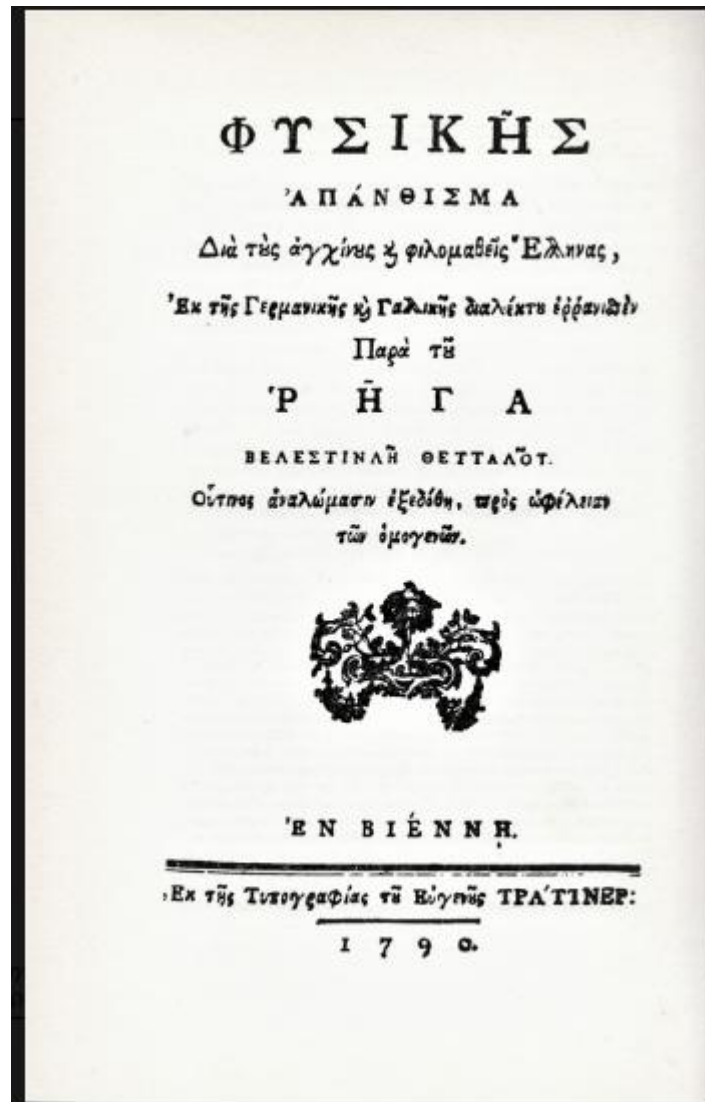
Ο χάρτης της Ελλάδας που έχετε μπροστά σας ανήκει στις συλλογές του Μουσείου Μπενάκη. Είναι ανυπόγραφος και πέρα από το όνομα της δωρήτριάς του στο μουσείο, δεν διασώθηκε καμιά άλλη πληροφορία για τη «βιογραφία» του, τον καλλιτέχνη χαρτογράφο του ή την ημερομηνία, τον τόπο και τις συνθήκες κάτω από τις οποίες δημιουργήθηκε. Είναι ζωγραφισμένος με την τεχνική της αυγοτέμπερας σε ξύλο.

Πόσο επικίνδυνο μπορεί να αποδειχθεί ένα βιβλίο Φυσικής;

2

Ο συγγραφέας και το βιβλίο

Το ἔργο θα το υπογράψει ως Ρήγας, με το ψευδώνυμο που ο ίδιος ἔχει ἐπιλέξει και μάλιστα ως Βελεστινλῆς Θετταλός, τονίζοντας την καταγωγή του ἀπὸ το Βελεστίνο της Θεσσαλίας.

- Το συνέθεσε στο Βουκουρέστι. Πιθανόν να μην είχε από μόνος του ασχοληθεί με μια δύσκολη επιστήμη όπως η Φυσική, αν δεν είχε γνωρίσει εκεί μια παρέα Ελλήνων που διάβαζαν και έγραφαν βιβλία γεμάτα από τις προοδευτικές ιδέες του Διαφωτισμού.

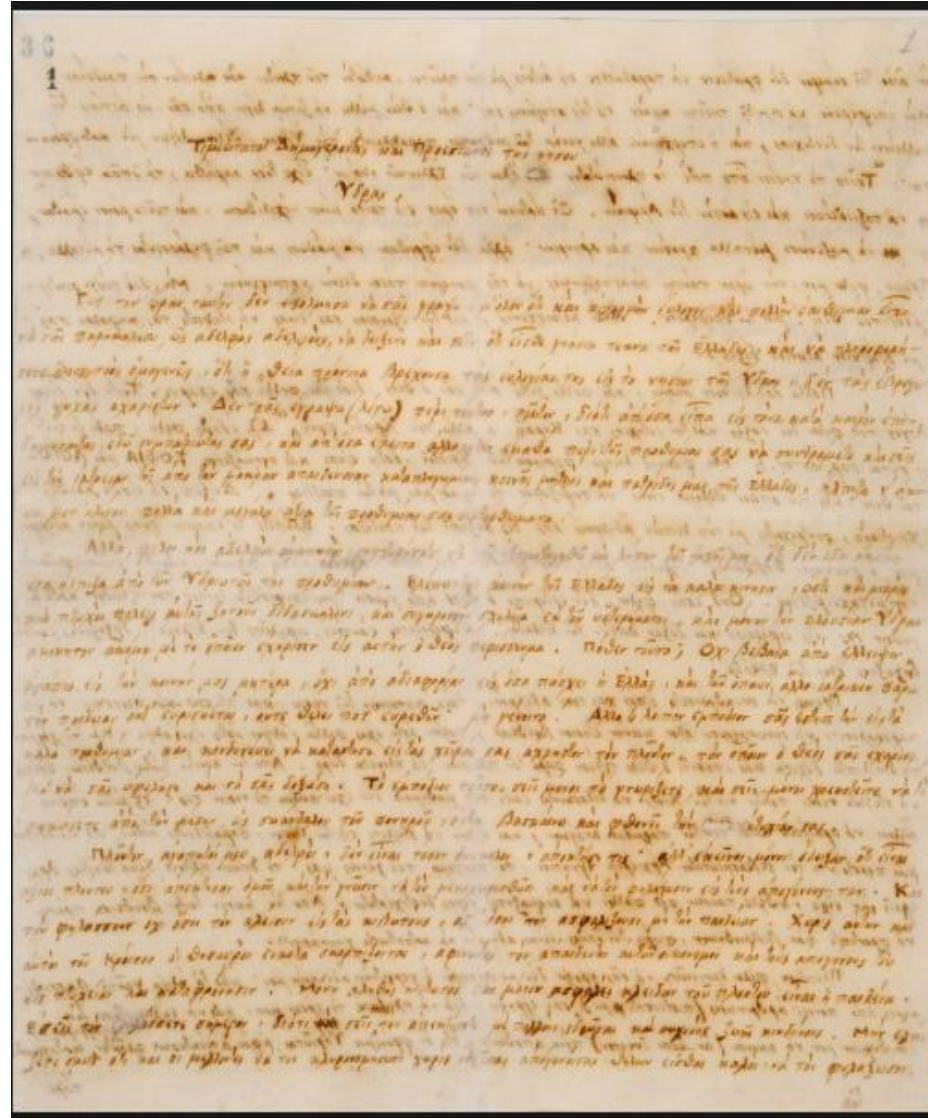
- Θα μπορούσε άραγε ένα επιστημονικό βιβλίο να διαμορφώσει μια ελεύθερη συνείδηση; Ναι!

- **Για να φωτίσει πίσω από κάθε φυσικό φαινόμενο την αιτία, που οδηγεί στη χαρά της γνώσης και διώχνει τη δεισιδαιμονία.**

- **Για να διακηρύξει ότι η γνώση είναι ο δρόμος για τη βελτίωση της ζωής κάθε ανθρώπου, η δύναμη για την αλλαγή των νοοτροπιών και το κλειδί για την απελευθέρωση της σκέψης από τον φόβο που την κρατάει αδρανή.**

Επιστολή του Αδαμάντιου Κοραή προς τους Δημογέροντες και Προεστούς της Ύδρας

3

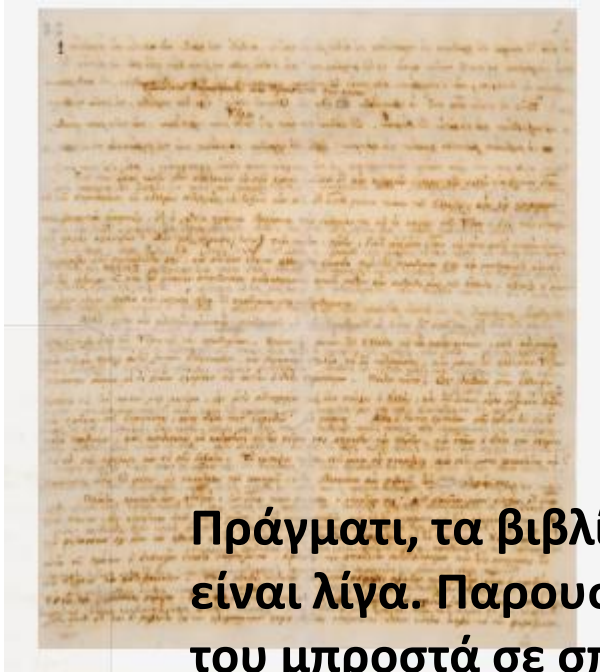
Ένα γράμμα ταξιδεύει στην ιστορία, μεταφέροντας ακόμα ολοζώντανη τη σκέψη ενός σοφού Έλληνα. Γράφτηκε στο Παρίσι, το καλοκαίρι του 1820.

Τον επόμενο χειμώνα ο Αλέξανδρος Υψηλάντης θα καλέσει τους Έλληνες να κάνουν το ακατόρθωτο.

Η Ελλάδα και η ελευθερία είναι ακόμα ένα όνειρο, αλλά ίσως και το μοναδικό για πολλούς που νιώθουν όπως ο αποστολέας του γράμματος.

Το Παρίσι θα τον κατακλύσει με φιλελεύθερες ιδέες, όπως ελευθερία, ισότητα, αδελφσύνη.

Πιστεύει ότι καμιά επανάσταση δεν οδηγεί σε μια ελεύθερη ευνομούμενη πολιτεία, αν οι φορείς της δεν έχουν παιδεία. Γι' αυτό εδώ και χρόνια παρακολουθεί και υποστηρίζει με όλες του τις δυνάμεις την πνευματική κίνηση των συμπατριωτών του.

Πράγματι, τα βιβλία και τα σχολεία αυξάνονται αν και ακόμα είναι λίγα. Παρουσίασε αυτή την πρόοδο αναλυτικά σε ομιλία του μπροστά σε σπουδαίους Γάλλους επιστήμονες, για να πειστούν και εκείνοι ότι η θέση της Ελλάδας είναι ανάμεσα στα σύγχρονα κράτη της Ευρώπης.

Γι' αυτό γράφει και τώρα στους Υδραίους που έχουν αργήσει. Είναι ξακουστοί караβοκύρηδες σε όλη τη Μεσόγειο και ο πλούτος που φέρνουν στο νησί μεγάλος.

Ονειρεύονται, και δικαίως, την ελευθερία.

Χωρίς παιδεία όμως θα είναι σε θέση να την κάνουν αρετή;

Χειμώνας του 1819 στην Αγία Πετρούπολη. Ο Αλέξανδρος Υψηλάντης, ο έμπιστος υπασπιστής του τσάρου Αλέξανδρου Α' δέχεται τις πρώτες διστακτικές επισκέψεις από τα μέλη μιας μυστικής οργάνωσης.

Στην Οδησσό, όπως τον ενημερώνουν, κάποιοι Έλληνες έμποροι έχουν οργανωθεί σε «Εταιρεία» με σκοπούς εκπαιδευτικούς, για την πνευματική αναγέννηση του Γένους.

Η ψυχή του είναι έτοιμη να ακούσει το μεγάλο μυστικό των εμπόρων της Οδησσού, κι ας μην του το αποκαλύπτουν ακόμα. Όταν πια τον Απρίλιο του 1820 ο Εμμανουήλ Ξάνθος θα του αποκαλύψει το πραγματικό σχέδιο της Φιλικής Εταιρείας θα θεωρήσει ότι ήρθε η σειρά του να κάνει το χρέος του.

Τα όπλα των αγωνιστών: κειμήλια και τεκμήρια

Σε μια εποχή γεμάτη διεκδικήσεις και ριζικές ανατροπές τα όπλα αναπόφευκτα πρωταγωνιστούν. Είναι η αναγκαία προϋπόθεση για την επιβίωση των επαναστατών, το μέσο της επικράτησής τους, το σύμβολο της γενναιότητας και της ανυπακοής τους στην εξουσία της αυτοκρατορίας.

Στην Επανάσταση κάποιοι Έλληνες μπαίνουν ως έμπειροι πολεμιστές. Έχουν ήδη εξοικειωθεί με τον πόλεμο μεγαλώνοντας μέσα σε περιβάλλοντα αρματολών και κλεφτών ή μέσα στους κινδύνους παλαιότερων τοπικών εξεγέρσεων.

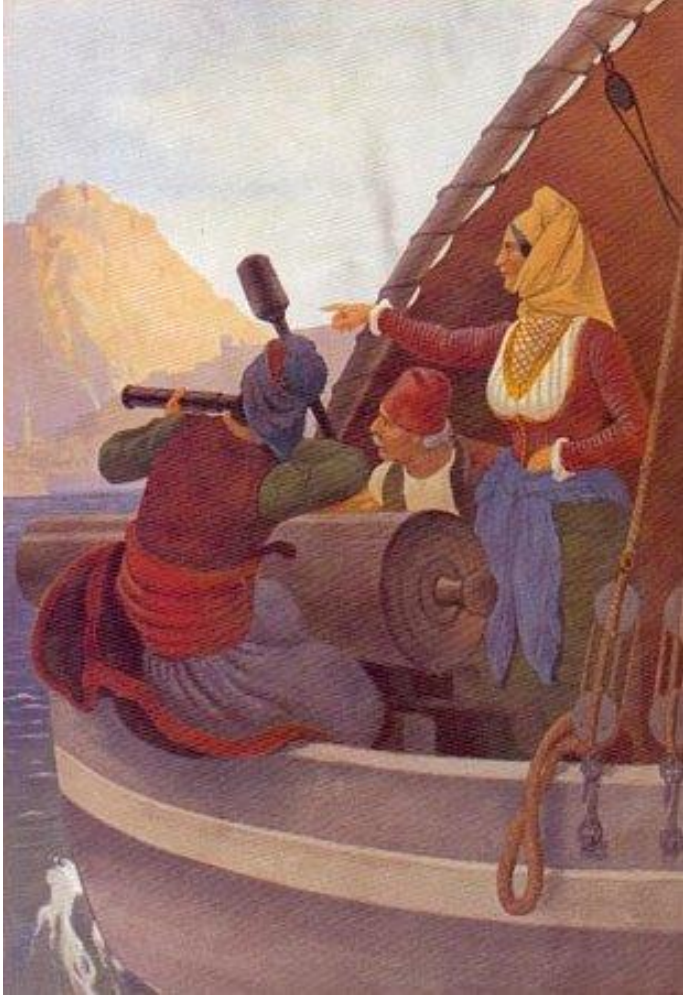
Τα όπλα των αγωνιστών: κειμήλια και τεκμήρια

Το πέρασμα του χρόνου θα τα μετατρέψει σε ιστορικές μαρτυρίες. Ο ιστορικός που θα τα μελετήσει, αναπόφευκτα θα συνδέσει την ιστορία τους με την τοπική ιστορία, τις οικονομικές συνθήκες της εποχής, τα χαρακτηριστικά της κοινωνίας που τα χρειάστηκε, την πολιτική ανάγκη που τα απαίτησε. Η στενή τους όμως σύνδεση με τους ιδιοκτήτες τους θα διατηρήσει σε αυτά και μια άλλη ιδιότητα, πιο συναισθηματικά φορτισμένη, αυτή του κειμηλίου.

Ο Εθνικός Ξεσηκωμός βρήκε την Μπουμπουλίνα **«πεντηκοντούτιδα, ωραία, αρειμάνιον ως αμαζόνα, επιβλητικήν καπετάνισσαν, προ της οποίας ο άνανδρος ησχύνετο και ο ανδρείος υπεχώρει»**, όπως τη σκιαγράφησε ο δημοσιογράφος και ιστορικός Ιωάννης Φιλήμων.

Λασκαρίνα Μπουμπουλίνα
(11 Μαΐου 1771 - 22 Μαΐου 1825)

Σε μια έφοδο των Τούρκων υπό τον Κεχαγιάμπεη σκοτώθηκε ο γιος της Ιωάννης Γιάννουζας.

Στη συνέχεια έλαβε μέρος στον αποκλεισμό της Μονεμβασίας, στην πολιορκία και την άλωση του Ναυπλίου και της Τριπόλεως, στην οποία εισήλθε πάνω σε λευκό ίππο και έσωσε τα χαρέμια του Χουρσίτ Πασά από τη μήνη των πολιορκητών.

Ξόδευε την περιουσία της, όχι μόνο για τη διατήρηση των πλοίων της, αλλά και για τα στρατεύματα στην ξηρά. Συμμετείχε με το πλοίο της «Αγαμέμνων» στον αποκλεισμό του Ναυπλίου και ανεφοδίασε με δικές της δαπάνες τους υπερασπιστές του Άργους.

Το ακρόπρωρο του πλοίου "Αγαμέμνων" της Μπουμπουλίνας με κυβερνήτη το γιο της Ιωάννη.
Εθνικό Ιστορικό Μουσείο

5

***Η σκαλιστή πιστόλα της Λασκαρίνας Μπουμπουλίνας.
Μουσείο Μπουμπουλίνας, Σπέτσες.***

6

Η πυξίδα του Υδραίου ναυάρχου Ανδρέα Μιαούλη είναι κατασκευασμένη στο Λονδίνο, από έναν φημισμένο οπτικό και εφευρέτη φακών της εποχής. Πρόκειται για ένα πολύτιμο ναυτικό όργανο που συνδυάζει τη λειτουργία της πυξίδας και του ηλιακού ρολογιού.

Ανδρέας Μιαούλης

Ναύαρχος και πολιτικός, διοικητής ελληνικού στόλου κατά την Επανάσταση του 1821.

Ανδρέας Μιαούλης
(1769 – 1835)

Για το παρωνύμιο Μιαούλης υπάρχουν δύο εκδοχές:

Η μία ότι του το κόλλησαν οι ναύτες του, όταν τους έδινε τη διαταγή «Μία ούλοι!» για να κωπηλατούν συγχρόνως.

Η δεύτερη, από ένα τουρκικό μπρίκι που αγόρασε, με την ονομασία «Μιαούλ».

Ο Μιαούλης ήταν σχεδόν αγράμματος, σύμφωνα με τον ιστορικό Καρλ Μέντελσον - Μπαρτόλντι, εν τούτοις υπερείχε σε ευφυΐα και ναυτική τέχνη.

Είχε ανεπτυγμένη την αίσθηση του καθήκοντος μέχρι υπερβολής, που πολλές φορές έφθανε στα όρια της σκληρότητας για τους υφισταμένους του.

- Γεννήθηκε και μεγάλωσε στις ορεινές και δύσβατες επαρχίες όπου συναντιούνται η Ήπειρος, η Θεσσαλία και η Δυτική Ρούμελη.
- Εκπαιδεύτηκε στα όπλα μέσα σε ομάδες κλεφτών που διεκδικούσαν τα αρματολίκια της περιοχής αλλά και στον στρατό του Αλή Πασά των Ιωαννίνων.
- Πέρασε πολλές φορές από την παρανομία των κλεφτών στη νομιμότητα των αρματολών, από το ένα στρατόπεδο στο άλλο, επιδιώκοντας να επιβληθεί ως αρματολός στην περιοχή του. Ανέπτυξε φήμη ικανού πολεμιστή.
- Όταν ξέσπασε η Επανάσταση πήρε μέρος στις επιχειρήσεις του Αγώνα, ενώ ταυτόχρονα διαπραγματευόταν με τις οθωμανικές αρχές τη θέση του αρματολού των Αγράφων.
- Η Ελληνική Κυβέρνηση τον καταδίκασε ως προδότη στην ίδια πόλη που τώρα προστατεύει, το Μεσολόγγι.

- Ο Καραϊσκάκης δεν ταξίδεψε και δεν γνώρισε τις ευρωπαϊκές ιδέες.
- Δεν φοίτησε σε σχολείο ούτε διάβασε ποτέ κανένα βιβλίο. Δεν άκουσε τη διδασκαλία των Φιλικών.
- Η γλώσσα του δεν είναι φροντισμένη από δασκάλους.
- Είναι σκληρή, προκλητική και απαίδευτη.
- Η υπεράσπιση όμως του Μεσολογγίου και η συμμετοχή του στον Αγώνα δημιουργεί γι' αυτόν, όπως και για τους άλλους Έλληνες νέες συνθήκες, νέες πραγματικότητες.

Επιστολή του Γεωργίου Καραϊσκάκη (1780-1827) προς τον έμπορο Θεόδωρο Ξένο, 20 Δεκεμβρίου 1825

7

238
83 A

Θρακική Φυλή Δεκεμβρ 20
πιαδέφορα αδελφού.

Αγαπώμενε αδελφέ μου
Ουδέν άλλο να σου γράψω
αλλά να σου πω ότι ο αγώνας
αυτός είναι ο μόνος σωτήρας
της πατρίδας. Εάν δεν
επιτύχει, τότε η Ελλάδα
θα γίνει ερημική. Επομένως
πρέπει να αγωνιστούμε
με όλη την δύναμη μας.
Να μην αφήσουμε τον
εχθρό να κερδίσει.
Να μην αφήσουμε τον
εχθρό να κερδίσει.
Να μην αφήσουμε τον
εχθρό να κερδίσει.

Ο Γεωργίου Καραϊσκάκης

Την εποχή που ο Καραϊσκάκης στέλνει την επιστολή αυτή τα πράγματα του Αγώνα έχουν πάρει μια πολύ δύσκολη τροπή.

Ευγενέστατε κύριε Θεόδωρε!

Σε ασπάζομαι αδελφικώς.

Ερωτώ δια την ερίτιμον υγείαν σου και εγώ δε υγιαίνω. Προχθές σας έγραψα πρώτο γράμμα και τώρα δεν λείπω πάλιν να σας γράψω δεύτερον. Ήξευρε ότι ελάβομεν διαταγήν την οποία επιθύμησεν η ψυχή μας δια να υπάγομεν να πιάσομεν πανστρατιά ενάντια εις τον κοινόν εχθρόν μας Κιουταχή. Απόφασή μας είναι ή να πάρομεν ή να δώσομεν με τον εχθρόν διότι περισσότερο πλέον δεν υποφέρεται να τον βαστώμεν έξω του Μεσολογγίου. Τώρα έχομεν να μιμηθώμεν τους παλαιούς προγόνους μας ηρώους ωςάν Λεωνίδα και λοιπούς και να δείξομεν εκείνην την προγονική μας τιμίν και δύναμιν εις τους απίστους και πολεμούντας μας εχθρούς και ο Θεός ο εφορών τα πάντα να μας βοηθήσει. Το κιάλι όπου πρωτύτερα σου γράφω θέλεις το στείλη εις τον σινιόρ Κοσμέτον Ποτεμιάνον [...] του Πεταλά και απ' εκεί το λαμβάνω.

Διορίζοντάς με και το κόστος του κιαλιού εις ποίον να το αποκριθώ τα γρόσια.

Στείλ' το καλύτερα το κιάλι εις τον κύριον υποφροντιστή Αθανάσιον [...] ο οποίος είναι εις Πεταλάν και αυτός.

Σας ασπάζομαι

Ο πατριώτης και αδελφός Καραϊσκάκης

10 Δεκεμβρίου 1825

εκ του εν Ακαρνανία ελληνικού στρατοπέδου

Στο γράμμα του μέσα από τις φτωχές λέξεις η αλλαγή είναι φανερή. Ο αρματολός των Αγράφων υπογράφει από το ελληνικό στρατόπεδο ως αρχηγός. Υπακούει στις διαταγές της Κυβέρνησης απέναντι στον «κοινό εχθρό». Είναι **«πατριώτης και αδελφός»** με τον Δωδεκανήσιο έμπορο και τους πολιορκημένους Μεσολογγίτες.

Τους συνδέει κοινή πίστη και κοινοί προγονικοί ήρωες. Και ακολουθεί το παράδειγμα του Λεωνίδα που δεν μπορεί να σημαίνει παρά **«Ελευθερία ή Θάνατος»**.

Η ελευθερία η δική του ταυτίζεται πια με την κοινή ελευθερία όλων των Ελλήνων.

Αυτό που ζητά τώρα, και είναι πρόθυμος να το πληρώσει ο ίδιος με δικά του έξοδα, είναι **ένα κιάλι**, ένα δυσεύρετο και πολύτιμο εργαλείο από τη Δύση, για να οργανώσει καλύτερα τις επαναστατικές κινήσεις του.

8

Μια σημαία ανάμεσα στη Ζάκυνθο και τον Μοριά

Μια σημαία συνδέει δύο σημαντικά πρόσωπα της Επανάστασης. Το ένα είναι πολύ γνωστό, ο Πελοποννήσιος αγωνιστής Θεόδωρος Κολοκοτρώνης. Το άλλο λιγότερο, ο Ζακυνθινός γιατρός Κωνσταντίνος Δραγώνας.

Δεν μοιάζει με καμιά άλλη σημαία της εποχής. Για πρώτη φορά συνυπάρχουν τόσα πολλά επαναστατικά σύμβολα μαζί, ζωγραφισμένα με κόκκινο και μπλε χρώμα πάνω στο ύφασμα.

9

Σημαία του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη

Η ίδια η Επανάσταση θα οδηγήσει τον Κολοκοτρώνη και όλους τους Έλληνες να αισθανθούν σταδιακά ότι ανήκουν σε μια ενιαία ομάδα, και αγωνίζονται για κάτι κοινό. Για να περάσουν από το «εγώ» στο «εμείς», να νιώσουν ότι όλοι μαζί μπορούν να νικήσουν.

- Στο κέντρο ο σταυρός με τη βυζαντινή επιγραφή «Ιησούς Χριστός Νικά»
- Το μάτι του θεού πιο ψηλά, ενώνει τους αγωνιστές μέσα από την κοινή χριστιανική τους πίστη.
- Στην κορυφή δεξιά και αριστερά είναι γραμμένο το σύνθημα «Ελευθερία ή Θάνατος» .
- Παρούσα και η αρχαία ιστορία που ξαναφώτισαν οι λόγιοι του Διαφωτισμού και που με τόσο πάθος διάβασε στη Ζάκυνθο ο Κολοκοτρώνης, μεταφρασμένη στα απλά ελληνικά από βιβλία ευρωπαϊκά.

Την εκπροσωπεί η μορφή της θεάς Αθηνάς. Στέκεται ολόσωμη στη θέση ίσως μιας ιδέας, της Σοφίας; Της Ελευθερίας; Της ίδιας της Ελλάδας; Χωρίς οπλισμό, κυρίαρχη αποπλίζει με το πνεύμα της τον ανίσχυρο αντίπαλο.

- Και το πουλί με το ράμφος στο στέμμα αριστερά; Μήπως είναι ο Φοίνικας που αναγεννάται από τις στάχτες του;

Η σημαία δεν συνδέει μόνο τον Κολοκοτρώνη με τον Δραγώνα. Ενώνει όλο το έθνος με ιστορίες κοινές και κοινό στόχο. Ίσως τελικά αυτό που χαρίζει ο Κολοκοτρώνης στον Ζακυνθινό φίλο και συναγωνιστή του να μην είναι τίποτα άλλο παρά η ταυτότητά του.

Η κοινή τους ταυτότητα. Εκείνη που διαμόρφωσαν ζώντας ανάμεσα σε δύο τόσο διαφορετικούς τόπους, τον Μοριά και τη Ζάκυνθο.

Σε δύο τόσο διαφορετικούς αιώνες, τον αιώνα της δουλείας και τον αιώνα της ελευθερίας. Είναι η νέα τους ταυτότητα. Για αυτήν αγωνίστηκαν.

Ένας από τους πιο γνωστούς και γενναίους ήρωες του 1821 ήταν αναμφίβολα ο Νικηταράς, γνωστός ως «Τουρκοφάγος»....

Τίμιος και ανιδιοτελής, από την αρχή της επανάστασης βρισκόταν πάντα στην πρώτη γραμμή στο πλευρό του θείου του, Κολοκοτρώνη....

Μετά τη μάχη στα Δολιανά του κόλλησαν το προσωνόμιο «Τουρκοφάγος», διότι όπως τον αντίκρυσαν μέσα στα αίματα, έμοιαζε με σαρκοφάγο ζώο.

Στη μάχη στα Δερβενάκια μάλιστα η ορμητικότητα του ήταν τόσο μεγάλη που έσπασε τρία σπαθιά ενώ το τέταρτο κόλλησε στο χέρι του, καθώς έπαθε αγκύλωση και χρειάστηκε ιατρική βοήθεια για να ανοίξει...

Όταν τελείωσε η μάχη, οι πολεμιστές άρχισαν να μοιράζουν τα λάφυρα. Αναζήτησαν τον στρατηγό τους, τον Νικηταρά. Αυτός είχε αποτραβηχτεί να ξεκουραστεί.

Τον ρώτησαν τι θέλει κι αυτός τους είπε:...

«Δεν θέλω τίποτα. Θέλω να δω την πατρίδα μου λεύτερη»

Με το ζόρι του χάρισαν ένα άλογο μεγαλόσωμο και ένα σπαθί....

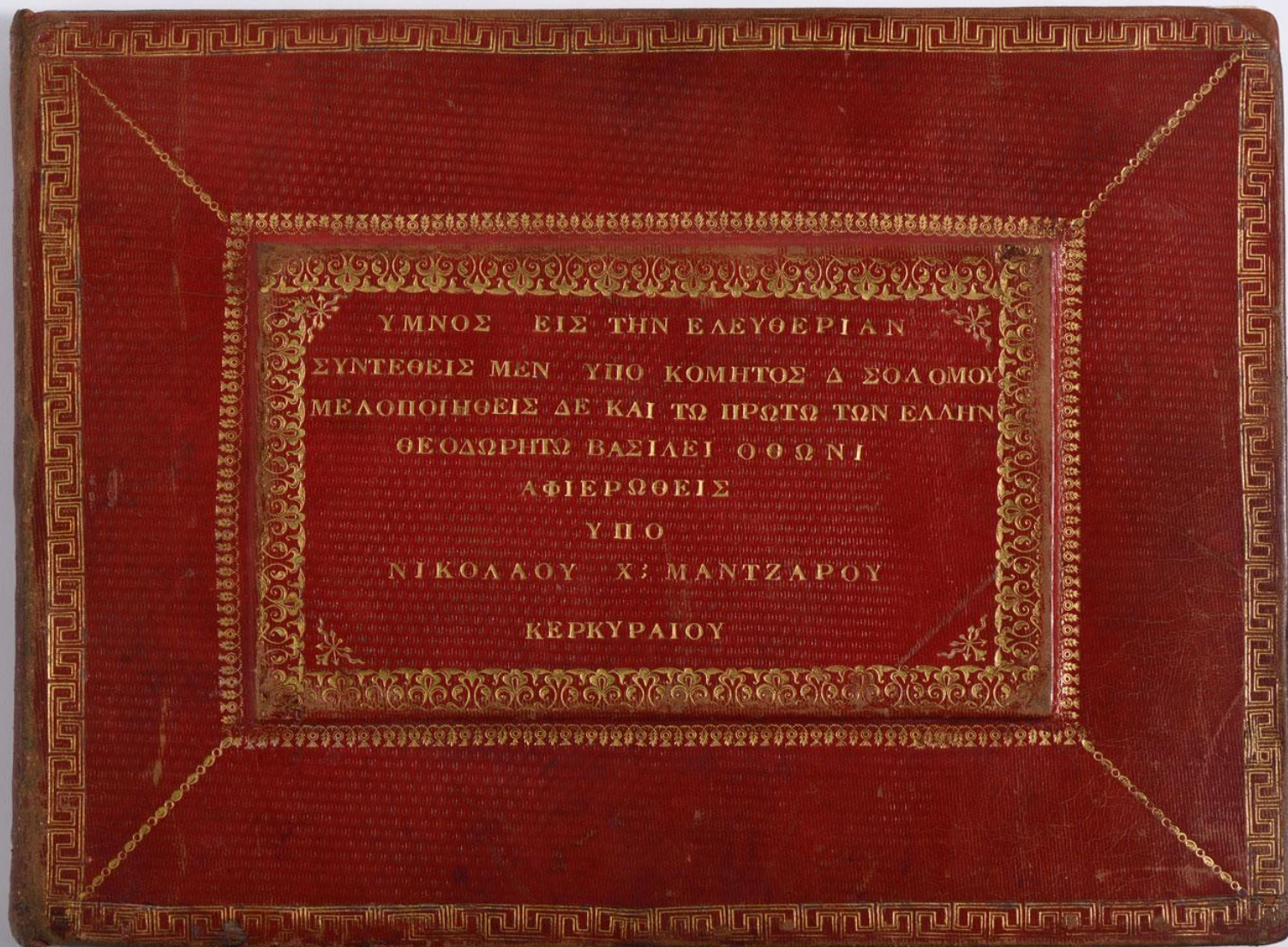
10

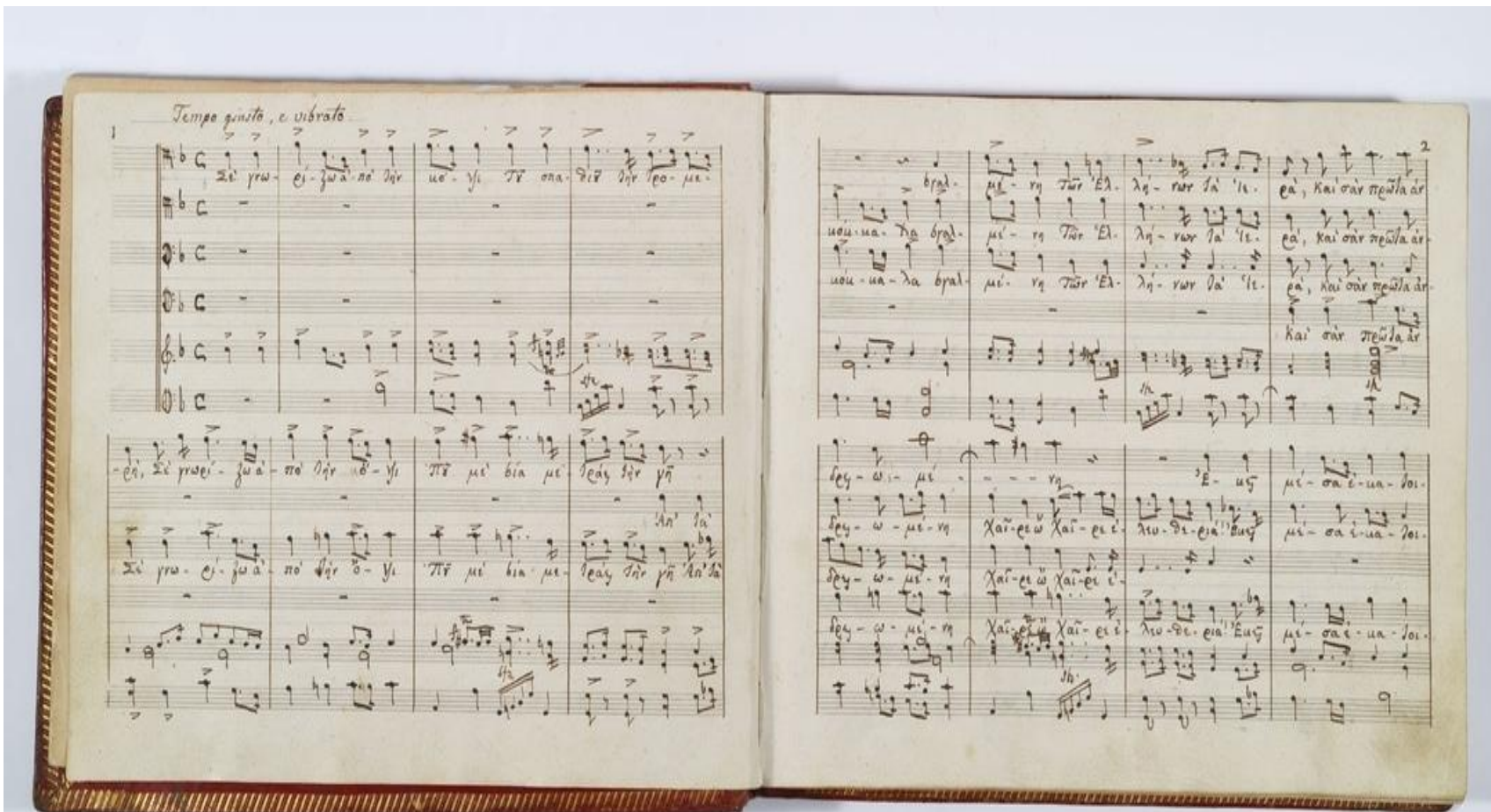

Ο Νικηταράς για λίγους μήνες 07.09.1844 – 20.12.1844 διετέλεσε Πρόεδρος της Βουλής των Ελλήνων και το 1847 διορίστηκε Γερουσιαστής. Πέθανε τυφλός και πάμπτωχος στις 25 Σεπτεμβρίου 1849....

11

ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ
ΣΥΝΤΕΘΕΙΣ ΜΕΝ ΥΠΟ ΚΟΜΗΤΟΣ Δ ΣΟΛΟΜΟΥ
ΜΕΛΟΠΟΙΗΘΕΙΣ ΔΕ ΚΑΙ ΤΩ ΠΡΩΤΩ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝ
ΘΕΟΔΩΡΗΩ ΒΑΣΙΛΕΙ ΟΘΩΝΙ
ΑΦΙΕΡΘΕΙΣ
ΥΠΟ
ΝΙΚΟΛΑΟΥ Χ: ΜΑΝΤΖΑΡΟΥ
ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΥ

Τον Μάιο του 1823 ο Διονύσιος Σολωμός συνθέτει τον «Ύμνον εις την Ελευθερίαν», εγκαινιάζοντας με στίχους γραμμένους μέσα στα κοσμοϊστορικά γεγονότα της Επανάστασης, την αναγέννηση της ελληνικής ποίησης.

Στο ποίημα «Ύμνος εις την Ελευθερίαν», ένα από τα πρώτα που γράφει στα ελληνικά, στίχοι απλοί, ρυθμός γρήγορος και εικόνες λυρικές περιγράφουν τον Αγώνα με πολιτική άποψη και τόλμη. Ύμνος για τα ιδανικά, καταδίκη για τα μίση και την εσωτερική διχόνοια.

Ο «Ύμνος εις την Ελευθερίαν» είναι ένα από τα λίγα έργα του Σολωμού που τυπώθηκαν όσο ακόμα ο ποιητής ήταν στη ζωή. Το 1829 μετά τη συνάντησή του με τον μουσικό Νικόλαο Μάντζαρο στην Κέρκυρα, το ποίημα θα γίνει τραγούδι.

Το 1864 τα Επτάνησα, κοινή πατρίδα των δύο καλλιτεχνών, θα ενωθούν με το ελληνικό κράτος. Και την ίδια χρονιά κατ' εντολή του νέου βασιλιά Γεώργιου Α' οι δύο πρώτες στροφές του «Ύμνου εις την Ελευθερίαν» θα αποτελέσουν τον εθνικό ύμνο των Ελλήνων.

Ποίησης : Δ. ΣΟΦΙΣΜΟΥ
Μουσική : Μ. ΜΑΝΤΖΑΡΟΥ

Μαστορο
ή Μπαζουκίον
ή Βιολιόν

Κιθάρα
κοντράβιο

ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ

Σέ γνω - ρί - ζοῦ - πό τήν κό - ψη τοῦ σπα - θιοῦ τήν τρο - με -

ρη. — — — — — σέ γνω - ρί - ζοῦ - πό τήν ὀ - ψη ποῦ μέ βιά με - τράει τή

νη — — — — — 'Αν' τά κόα - κα - λα βγαλ - μέ - νη τῶν 'Ελ - λή - νων τά εἰ -

ρά, — — — — — καί σὺν πρῶ - τα ἀνδρεί - ω - μέ - νη, χαί - ρε, ὦ χαί - ρε, 'Ε - λευ - θε - ριά! — — — — — καί σὺν

πρῶ - τα ἀνδρεί - ω - μέ - νη, χαί - ρε, ὦ χαί - ρε, 'Ελευ - θε - ριά! — — — — — καί σὺν

πρῶ - τα ἀνδρεί - ω - μέ - νη, χαί - ρε, ὦ χαί - ρε, 'Ελευ - θε - ριά!

'Εκεῖ μέσα ἑκατοκοῦστες,
πυρραμένη ἀντροπαλιή,
'ἦς στόμα ἀσπυρεφίδος,
ἔλα κάλι νά σοῦ πῆ;

Ἄργετι νῆσθη ἔκεινη ἡ μέρα
καί ἦταν δια σσηνηλά,
γιατί τάκαυσε ἡ φοβέρα
κοῦ τῶ πλάκαου ἡ σκαβιά.

Ἀσπυρεφίς! παρηγορία
μόνη σοῦ ἔμενε νά λῆς
περσομαίε μεγαλεῖα,
καί διηγώντας τα νά κλαῖς

καί ἀσπυρεφίς καί ἀσπυρεφίς
φιλελεύθερη λαλιά,
ἔνα ἔκτυπε ε' ἄλλο χεῖρ
ἀπὸ τὴν ἀπαικισιά.

Ἢ ἔλας, πότε, αἶ ποτε θάγαινα
τὸ κεφάλι ἀπὸ τῆς ἑρμιῆς;
Καί ἀσπυρεφίς ἀπὸ πῶπου
κλάσες, ἄλας, φονίς;

Τῆς' ἰσχυρῆς τὸ βέλιμα
μέσ' στὰ κλάματα, θολά,
καί εἰς τὸ φῶγο σου ἔτσι, ἄμμα,
πλήθος ἄμμα ἑλληνικά.

- Η ελευθερία,
- η πατρίδα,
- η γλώσσα,
- η παιδεία

είναι τα εθνικά αιτήματα της
εποχής αλλά συναντούν και τις
προσωπικές του αναζητήσεις.

Πηγές:

<https://www.sansimera.gr/articles/503>

© SanSimera.gr

ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ
BENAKI MUSEUM

<https://www.benaki.org/>